

A Battyán-ér bemutatása

A mai előadásra készülve sokat gondolkodtunk azon, mi lenne az a téma, amivel saját tudásunkat és esetleg a hallgatóság ismereteit is gyarapíthatnánk. Szeretjük a természetet járni, ezért úgy gondoltuk, nem egyszerűen egy növényt, vagy állatot, inkább egy geológiai formát mutatunk be sajátos módon. Tanár úr azt mondta, bármit is választunk, figyeljünk arra, hogy előadásunk szakirodalomra támaszkodjon és saját megfigyeléseinken, vizsgálatainkon alapuljon. Igyekeztünk mindegyik elvárásnak megfelelni.

Jól jött, hogy a „Bakonysárkány környékének természeti értékei” című kiadvány, melyet iskolánk a Bakonyi Természettudományi Múzeum munkatársainak közreműködésével 2000-ben adott ki, éppen nagykorúvá vált és ezért újra előtérbe került. Elődeink a kiadvány előkészítésekor több csoportban végeztek megfigyeléseket. Mi ez alkalommal a geológiai csoport tevékenységét követtük nyomon.

A földtani természeti értékek című fejezetben ez olvasható: „A bakonysárkányi erdészháztól mintegy fél kilométerre keletre ered a Battyán-ér. A kis patakocska völgyelése a térség egyik említésre méltó földtani és egyben tájképi természeti értéke.” A térképen tájékozódunk egy kicsit és úgy ítéltük meg, hogy a felázott talaj miatt szerencsésebb, ha nem a bakonysárkányi erdős rész, hanem a vérteskethelyi lakott terület felől közelítjük meg a folyócskát. Bár célunk az ér megfigyelése volt, időnként elvonta figyelmünket egy-egy bogár, vagy növény, amit közelebbről is megtekintettünk, meghatároztunk. A víz mellett haladva egyértelműen megállapítható volt, hogy az ér egész évben élőhelyet biztosít a vízhez kötődő állatoknak. Nagyon élveztük a lábnyomok beazonosítását a parton, amikor vaditató helyre leltünk.

A kiadványban olvastuk, hogy a folyócska völgye néhol 10-15 méterre bevágott és aszimmetrikus keresztmetszű, ezért igen látványos formát képez. Sajnos sem ezt, sem a mesterségesen felduzzasztott tavacskát nem tudtuk közelebbről megfigyelni az elkerítések, valamint a Durdónál lévő kavicsomlás veszélye miatt. Így inkább a vizet vettük közelebbről szemügyre. Mivel szemmel látható jele szennyezésnek nem volt, a problémát mélyebben közelítettük meg és a vízben lévő mikroszkopikus élőlényeket vizsgáltuk.

Ebben az évben egy sikeres pályázati programnak köszönhetően két új digitális mikroszkópot vásárolt az iskola. Szóval profi eszközeink voltak a megfigyeléshez. A Battyán-érből vett vízmintánkat tárgylemezre csepegtettük. Szerencsére a mintában erős szennyezettségre utaló mikrofauna nem igazolódott, de a könnyen megismerhető, megnyúlt, hengeres testű, spirálisan forogva haladó papucsállatkával talákoztunk. Tenyésztet is készítettünk, hogy az abban talált számos papucsállatka egy-két példányát még jobban megfigyelhessük.

Először is szemügyre vettük az állat természetismeret órán megtanult részeit: csillók, sejthártya, szájnylás, kis és nagy sejtmag, lüktető üreg, emésztő sejtüregek. Ezután nagyon izgalmas rész következett. Megfigyeltük a papucsállatka osztódását is. A mikroszkópunk alkalmas arra, hogy kamerája a mozgó élőlényeket felvegye és a felvételt számítógépre rögzítse. Mi a felvételt a rendelkezésünkre álló idő rövidege miatt felgyorsítottuk és a fontosabb részleteket összevágtuk.

Látható, hogy befűződik a sejthártya, megkettőződnek a sejt szervecskék és lassan kettéválik a papucsállatka. Itt már két egyed látható.

A papucsállatkáknak nagy szerepük van a vizek biológiai tisztulásában, mert egyetlen papucsállatka egy nap alatt negyvenezer baktériumot is bekebelezhet.

Ez volt tehát a Battyán-ér a mi megfigyeléseink alapján. Köszönjük a figyelmet!